

ТЕШЊАРСКИ ПАСОТОНА

ГОДИНА XXXVIII

12. АВГУСТ 2025.

БРОЈ 61

Градоначелник Лазар Гојковић

ЗАЈЕДНО КА ЈУБИЛЕЈУ

Концерти, изложбе, садржаји намењени најмлађима и Костали програми обележили су и ове 38. Тешњарске вечери. И поред специфичног тренутка односно добро познатих дешавања широм земље организатори су у току шест дана понудили заинтересованима разнолик програм у којем су све генерације имале прилику да уживају.

Управо жељу да се поред суграђана и гости из бројних крајева Србије, али и окружења осећају као код куће изразио је и градоначелник Лазар Гојковић.

— Од када постоје Тешњарске вечери присутна су различита осећања и мишљења, али једно је сигурно. У данима манифестације Ваљево је град у којем влада карневалска атмосфера, град сусрета и забаве у који се сливају бројни посетиоци, пријатељи и родбина из целог света. Трудимо се да будемо град отвореног срца у којем има места за свакога. Не би постојало оправдање да је ове године изостао још један успешан фестивал, јер проблеми су ту да би се превазишли, а не поклекло пред њима — каже Гојковић.

За разлику од претходних година када су се малишани са позоришном уметношћу упознавали на отвореном дечије представе овога пута нашле су се у великој сали Центра за културу, чија је реконструкција омогућила комфор онима који ће наставити традицију дружења у августу.

— Све урађено у култури је заиста за понос, јер смо се ухватили у коштац са вишедеценијским проблемима који су изискивали пуно труда и новца. Реконструкција поменуте сале је један такав пројекат, што важи и за галерију на Тргу Војводе Живојина Мишића. Пред нама су и нови подухвати, завршетак зграде Радио Ваљева и реконструкција Дома војске. Чујемо непрестано критике везане за ове зграде, али пројекти су толико захтевни да је неопходан широки консензус свих грађана, како бисмо заједно дошли до најбољег решења.

Говорећи о будућности градоначелик је истакао да се догађај мења, модернизује и прати укусе захтева и времена па би у том духу требало дочекати и значајан јубилеј 2027. године односно четири деценије постојања.

— Неопходно је да сви грађани предложи садржаје који би обогатили програм Тешњарских вечери. Увек је лакше критиковати и чекати да неко други све организује. Током године сви имају прилику да контактирају организаторе и мишљења сам да се тако гради чврста веза Ваљева, Ваљеваца и летњег фестивала. Ово је уједно и позив да већ од данас изнесу предлоге који би унапредили манифестацију следеће године — поручио је Гојковић. С. Г.

МУЗИКА У ФОКУСУ

И поред традиционалних програма попут маскенбала и трке беба, али и изложби и осталих културних садржаја највеће интересовање и пред почетак ових Тешњарских вечери изазвао је музички програм. Један од најпозванијих за разговор о именима о којима су мишљења по правилу подељена је члан Градског већа Ненад Патијаревић.

Како се у више наврата у прошлости могло чути и овога пута је приликом избора осим популарности жеља била да извођачи одговарају реномеу фестивала са традицијом старом готово четири деценије. А да су новине увек добродошле показују и мексички звуци са којима се су посетиоци упознали друге вечери.

— Жеља је била да ове године угостимо добро познату регионалну звезду, међутим некада то није лако. Сви знамо да је ово динамичан период године у којем је тешко уклопити датуме и верујем да ћемо у будућности успети у томе. Задовољство ми је што су Ваљевци имали прилику да чују Сашу Ковачевића, који је у нашем граду наступао на почетку каријере и има циљну групу која годинама уназад прати његов рад. Са друге стране изузетна нам је част што смо успели да се договоримо са врхунским извођачем Сашом Матићем, он је велика звезда и у нашем граду се осећа као код куће — каже члан Градског већа.

Призори са појединих концерата који се током лета одржавају широм наше земље сигурно намећу опрез када су у питању организатори и отежавају преговоре у граду у којем није било мирно овог лета.

— Познато је да се међу највећим звездама налазе они који се искључиво баве својим послом, без фокуса на актуелна дешавања нити било шта друго, што у преговорима и ставе до знања. Мишљења сам да и они који посећују коцерте треба да дођу са позитивним размишљањем и добром енергијом јер ће само тако уживати у ономе што нам нуде добро познати извођачи, али и гости из Јужне Америке — завршио је Патијаревић.

Према речима градског челника похвално је што су најмлађи посетиоци фестивала заједно са родитељима имали прилику да током дечјих представа уживају у комфорно реконструисане велике сале Центра за културу, док је план да у будућности и добро позната адреса за ове садржаје односно башта Дома војске коначно добије нови изглед. С. Г.

УЛИЦА СТАРИХ ЗАНАТА

Тешњар, некадашња трговачка и занатска четврт, и данас зрачи посебном атмосфером. Током Тешњарских вечери улицом се шири мирис домаће ракије, меда, џемова и сирева, а штандове красе ручни радови старих заната који се преносе с колена на колено. У том шаренилу боја и укуса, окупили су се произвођачи и занатлије — чувари традиције и духа старих времена.

Међу њима је и опанчар Златко Радојковић из Милосавца код Велике Плана, који је прве кораке у занату направио још са девет година, учећи од свог оца. У време када је опанак био обућа без које се није могло, посла је било на претек, а многе породице живеле су искључиво од овог заната. Данас у Србији постоји тек неколико правих мајстора, а Златко један пар опанака изради за дан. Његови најчешћи купци су културно-уметничка друштва, али и љубитељи традиције из Америке, Канаде, Аустралије, Немачке и Швајцарске. Први пут је у Тешњару и, како каже, одушевљен је лепотом калдрмисане улице која га подсећа на време турског доба.

Своје умеће више од пола века негује и Милојка Милосављевић из Ваљева, мајсторица ручних радова. Плести је почела у основној школи, а данас израђује џемпере, чарапе, шалове, хеклане сукње и друге предмете који чувају занатске вештине и културну баштину. Сматра да су стари занати готово нестали и да млади све мање познају и цене ручни рад. Плетење, истиче, захтева време и стрпљење: за један џемпер потребна су три до четири дана преданог рада, а мале ствари попут дечје гардеробе често су захтевније од великих комада. Вуну и ручни рад све више заборављамо, што сматра великим губитком за нашу културу.

Спајајући традицију и модерно време, Нада Бојковић из Ваљева осмислила је колекцију кецеља у новом руху. Некада су жене, и у селу и у граду, за време припреме ручка увек носиле прегаче, а Нада је ту навику оживела кроз веселе боје, украсе, ришеве и машинице. Њене кецеље носе жене разних занимања — од лекара и професора до учитељица — а многе од њих и даље у рукама држе варјачу као симбол везе са традицијом. Посебну пажњу изазивају модели за девојчице, са истим дезенима

као за маме, који постају популаран и нежан поклон, најчешће купован од стране очева и мужева.

Није изостао ни гастрономски кутак — произвођачи сира, ракије и меда донели су на манифестацију ароме и укусе који подсећају на воћњаке и ливаде овога краја. Теглице са домаћим ајваром, пинђуром, паприкама у меду, млевеним парадајзом и разним џемовима, које је припремила Нада Жујовић из околине Ваљева, маме погледе и буде жељу за укусом праве домаће кухиње. Како прича, не прерађује велике количине воћа и поврћа — углавном за потребе своје породице, а вишак продаје. Све што направи потиче из њене баште и воћњака, а на домаћинству поседују и пчелињак о којем брине супруг. Производе багремов, шумски, ливадски мед и мед у саћу, а од њега прави и разне препарате. Нада већ пет-шест година излаже на Тешњарским вечерима, које сматра обележјем овог краја и манифестацијом на коју се радо враћа.

Придружио им се и Златомир Ранковић из Горњег Црнијева код Осечине. На породичном газдинству има пчелињак са 35 друштава и производи мед и разноврсне производе на бази меда. Пчеларством се бави осам го-

дина, а поред меда прави и ракије: шљивовицу са медом, ораховачу, вишњу са медом и ракију са пчелињим прополисом. У својој понуди има чак дванаест врста ракија и ликера — од ароније, шљиве, клеке, медоваче и аниса, до ораховаче, клеке са медом, вилијамавке, малине, вишње, прополиса, трњине и кајсије. Годишње произведе пет до шест тона шљива, од којих мањи део заврши у ракији, а остатак продаје у свежег стању. И пчеларство и воћарство су, како каже, скупи, а продаја слаба, па су се најбољим показала мања паковања у флашицама и чокањима, које купци радо узимају као поклон или сувенир.

Ваљево је Тешњарску чаршију добило у турско доба. Некада давно, у овом делу града који се протеже дуж десне обале Колубаре, било је право царство занатлија — од суруџија, бардаклија и мумџија, преко терзија, воскара и сарача, до грнчара, ткача, казаница и многих других еснафа. Д. Д.

У РИТМУ ЛАТИНСКЕ АМЕРИКЕ

Део мексичке културе и традиционалних народних игара био је присутан овог лета и у Ваљеву. Захваљујући фолклорном ансамблу „Виданза Мексико“, који долази из града Кордобе у мексичкој држави Веракруз, Ваљевци и њихови гости имали су прилику да једно вече уживају у ритмовима и бојама латиноамеричких плесова.

Један од најпознатијих ансамбала из древне земље Астека и Маја, под уметничким вођством кореографкиње Џесике Лопез, у Србију и у град на Колубари донео је, кроз сваки покрет, боју и ритам, дух Латинске Америке – експлозију енергије, музике и вековне традиције.

У шареним костимима и неизбежним сомбрерима, из земље у којој се плесови не само уче већ и наслеђују, преносећи приче и идентитет народа кроз генерације, на сцени се представио 21 плесач и шест музичара. Њихов репертоар дочарава богатство фолклорне баштине различитих региона – од динамичних кореографија Халиска до мистичних из Веракруза.

Џесика Наваро, директорка фолклорног ансамбла „Виданза Мексико“, у разговору за Гласоношу казала је да су чланови трупе почаствовани што имају прилику да наступају у Србији, те да су очарани

задивљујућом архитектуром земље и топлином српског народа.

– Ентузијазам српске публике за нашу традиционалну музику и плес био је невероватан, а дирнула нас је њихова искрена радозналост и захвалност. Такође, мислим да смо

слични у страсти и поносу које осећамо према традиционалној музици и игри – то су вредности које превазилазе културне границе. Иако су стилови и ритмови можда различити, енергија и страст која стоји иза извођења несумњиво су сличне. Наше искуство гостујући широм Србије, укључујући и ваш град, подсетило нас је да музика и плес могу да повежу културе и допринесу

узајамном разумевању међу народима – изјавила је она.

Ансамбл „Виданза Мексико“ током више од деценије постојања представља Мексико на бројним међународним фестивалима, доносећи публици аутентичне плесне форме,

раскошну сценску костимографију и снажан уметнички израз. Њихова мисија је очување и промоција културног наслеђа земље кроз плес и музику, спајајући традицију и савремени сценски наступ, а сваки наступ доживљавају као прилику да, осим уметности, пренесу и део духа и идентитета свог народа.

Д. Д.

НОЋ ТРАДИЦИЈЕ НА КОЛУБАРИ

На Летњој позорници, уз обалу Колубаре, вече фолклора протекло је у знаку песме, игре, традиционалне ношње и богатства српске фолклорне баштине. „Кривци“ за овај својеврсни уметнички спектакл су ваљевска културно – уметничка друштва, која су одржала заједнички концерт. Публика је уживала у богатом програму који су извели Центар за неговање традиционалне културе „Абрашевић“, АКУД „Коста Абрашевић“, КУД „Крушић“, КУД „Градац“, КУД „Бердан“ и Дом културе „Извор“.

На сцени су се смењивале игре из Шумадије, источне Србије, Косова и Метохије, Пчиње, Врања, Војводине ... Уз громогласан аплауз публике, заједнички наступ ових друштава био је више од концерта – био је то својеврсни празник традиције, културе, континуитета и заједништва.

Д. Д.

ВЕРАН СВОМ СТИЛУ

И поред тога што се као млад извођач тек представљао широј јавности, Саша Ковачевић и даље добро памти први наступ у Ваљеву и атмосферу која је тада владала. На помен нашег града кроз смех се радо присећа и тадашњих обожаватељки, које су желеле да се кући врате са дуксом који је скинуо у току наступа.

Двадесетак година касније неке нове девојке сада су нестрпљиво чекале почетак концерта и више од једног часа, а судећи по њиховим реакцијама сигурно се нису покајале због нешто ранијег доласка врелог августовског дана.

– Лето пролази радно и заиста је лепо видети да публика ужива у музици коју стварамо. Јако је тешко остати на сцени јер се правци односно трендови у последњој деценији брзо мењају. Често волим да кажем

да у музици као и сваком другом послу има успона и падова, али је важно на неки начин „плутати“. Кроз каријеру сам се и поред различитих жанрова трудио да сачувам препознатљив стил, који бројне фанове подсећа на колеге из Шпаније или Грчке – јасан је Ковачевић.

Популарни певач похвалом је говорио о младом Ваљевцу Петру Ружичићу, бубњару који потиче из музичке породице и од недавно је део његовог састава. Сарадници којима верује сигурно су значајни

у каријери која није имала много трзавица, а поред манифестација у унутрашњости до данас је тражен у ноћним клубовима у земљи и иностранству.

– У овим годинама знатно ми више пријају наступи на трговима, нарочито ако се рецимо око поноћи вратимо у Београд. Када сам био млађи дешавало се да упркос раду у ноћним клубовима који обично траје знатно дуже и пет сати сна буде довољно до наредних обавеза, док је у четрдесетим знатно другачије. Верујем да и публика препознаје нашу жељу да се широм Србије представимо на најбољи могући начин – поручио је Ковачевић.

С. Г.

КРАЉ НАРОДНЕ МУЗИКЕ

Пре тачно десет година у оквиру најстаријег летњег фестивала у Граду Ваљеву наступио је певач народне музике Саша Матић, а прилику да поново слуша његове ванвременске хитове публика је имала прилику и на 38. Тешњарским вечерима.

– Драго ми је што сте и вечерас имали довољно слуха да ме по други пут позовете на Тешњарске вечери. Захваљујем Центру за културу, Граду Ваљеву, али највећу захвалност дугујем вама, јер да није било вас вечерас не би било ни нас на овој сцени – поручио је публици Саша Матић на самом почетку концерта који је отворио тренутно најпопуларнијом песмом „Идемо анђеле“.

Певач завидне каријере која траје готово пуне три деценије, открио је уочи наступа да га за наш град везује пуно тога.

– Мало причам о тим стварима и приватизујем свој живот, али везан сам за Ваљево, и са породичне стране, имам доста пријатеља из Ваљева и кума, имам мог пословног сарадника Милоша Смиљанића Жућу, текстописца са којим 15 година сарађујем, а пријатељи смо четврт века и урадили смо много лепих песама. Ово је други пут да наступам на Тешњарским вечерима и хвала што сте имали довољно слуха да ме поново позовите – рекао је новинарима Матић који је око два сата забављао публику својим хитовима Море туге, Рескирај, Звер, Прави се, Не зови не пиши, Све је на продају, Маскара, Поклоните ми њу за рођендан, Није ово моја ноћ, Рузмарин и многе друге, а на крају и једним блоком популарних нумера својих колега, Жељка Јоксимовића, Жељка Самарџића и других музичара.

Савет Тешњарских вечери је припремио једно изненађење за Сашу Матића и већ након прве песме, на сцену је изашао Матићев дугогодишњи сарадник Милош Смиљанић и у име Савета овом изузетном уметнику поклонили круну и прогласили га Краљем народне музике.

Иначе, Смиљанић и Матић сарађују од његовог првог албума и наш суграђанин је за њега урадио велике хитове као што су Боље да ме убила него што ме љубила, Умрећу без тебе, Море туге (дует са Северином), Фалиш ми, Није љубав траг на хартији са којом је 2010. године победио на Гранд фестивалу.

Б. М.

КАД ИМА ШЉИВЕ, ИМА СВЕГА

Значај шљиве у домаћинствима, привређивање, обичаји и добро познати производи нашли су се у центру пажње у галерији Народног музеја Ваљево на овогодишњим Тешњарским вечерима. Шљиварство се у нашој земљи интензивно развијало од 19. века

када је народ увидео да ова воћка даје највише користи у односу на остале, што је било довољно да у овој културној установи 2017. године заједно са колегама реализују пројекат у чијем ће фокусу управо бити традиционални производи од шљива.

Бројне сорте шљиве временом су се везивале за одређено поднебље и постале аутохтоне, а једна од

најраспрострањенијих је „пожегача“ или „мацарка“ коју су по веровању Турци донели на Балкан. Поред ње познате су између осталих „драгачевка“, „тургуља“ и „ранка“, која се користила искључиво за печење ракије.

— Шљивици су подизани око кућа па су тако и они вековима саставни део сеоског пејзажа. У прилог томе сведоче и подаци који се могу пронаћи у архивској грађи, литератури и старој штампи, а говоре о бројности стабала и њиховом квалитету. Прерадом шљиве домаћинство је стварало значајан приход, а временом је постала и покретач развоја шире заједнице. Наравно, шљива је и део обичајне праксе ових простора, налази се на посној трпези за Бадњи дан, а суво воће се поклањало за Детињце и Материце. Пекмез од шљива такође је незаобилазна прехранбена намирница на посној трпези током целе године — поручила је на свечаном отварању етнолог Гордана Пајић.

Сарадници на овом пројекту које је финансирало министарство културе била су домаћинства у селима Подгорине, али и колеге из Шапца, Чачка, музеја „Старо село“ из Сирогојна и Осечине. А колико је у прошлости била значајна за сва ова подручја довољно говори и изрека да „кад има шљиве, има свега“.

С. Г.

Прилику да упознају Ваљево, његову лепу природу, добре и гостопримиве Ваљевце током трајања 38. Тешњарских вечери имало је шесторо италијанских уметника који су

зује дубока усмереност ка процесима опажања, трагања и интерпретације, уметници које повезује дубока посвећеност истраживању простора, времена и трага који човек

њем пројекту осми пут је у Србији, а главни утисак му је срдачност људи које је упознао у Ваљеву, како оних који су били задужени за организацију изложбе из Интернационалног студија, тако и оних које су сретали на улицама.

Сузани Доћоли је ово четврти пут да је у Србији, али први пут борави у Ваљеву, граду који је заједно са људима које је овде упознала за њу права инспирација. Позвала је публику да обрате пажњу на централни зид, јер је на њему представљена заједничка композиција радова насталих у сарадњи свих уметника заједно током њиховог досадашњег боравка у Ваљеву.

„То су мали делови свега што смо заједнички делили овде и они на неки начин бележе неку врсту дневника нашег боравка и надам се да ће их бити још и да ћемо моћи да бројимо даље те кораке“, поручила је Сузана Доћоли.

Андреа Гуера, Кјара Гулатијери, Вероника Колтелачи и Лука Перћивале, којима је ово први пут да бораве у Србији, захвалили су се на прилици коју су добили да упознају град Ваљево и предивне људе који живе у њему.

Б. М.

ИЗЛОЖБА ИТАЛИЈАНСКИХ УМЕТНИКА „АНСАМБЛ“

се овдашњој јавности представили групном изложбом под називом „Ансамбл“ која је друге вечери летњег фестивала отворена у Интерационалном уметничком студију „Радован Транавац Мића“.

Андреа Гуера, Кјара Гулатијери, Лука Перћивале, Роберто Ђијанинети, Сузана Доћоли и Вероника Колтелачи, уметници су које пове-

оставља у свакодневици, али и уметници потпуно различитих техника и изражајних средстава (од фотографије, цртежа, инсталације, наративе, графике до перформативног ходања), указала је на отварању изложбе директорка Студија „Транавац“ Мирјана Војић.

Роберто Ђијанинети који је окупио уметнике у овом несвакидаш-

МАЈСТОРСКЕ ФОТОГРАФИЈЕ МИРОСЛАВА ЈЕРЕМИЋА СНИМАНЕ ДРОНОМ, ПРЕД ВАЉЕВЦИМА

Пуних пет деценија бављења фотографијом, јубилеј који је обележио прошле године, већ су довољан разлог да од мајстора фотографије Мирослава Јеремића Јеремије имамо велика очекивања, а он их увек испуни, боље рећи премаши. Нове визууре назив је његове нове изложбе која је у оквиру летњег фестивала отворена у Градској галерији друге вечери, а овога пута приказане су фотографије не-

стварних предела у Србији, Босни и Црној Гори, снимане на несвакидашњи начин — дроном.

Прва асоцијација коју је имала директорка фотографије и Јеремијина ученица Бојана Андрић на ову изложбу био је наслов њене омиљене књиге „Око соколово“ Курта Вонегата.

„Ја знам да је Јеремија једно чисто око соколово и сада је то показао овим Новим визурама, ми то зовемо птичјим перспективама, горњим ракурсима. У данашње време технологија је толико напредовала да рекла бих скоро свако од нас може да полети, али ретко ко уме да види и сними онај прави тренутак као што то Јеремија уме, не само из горњег ракурса, знате да је он апсолутни мајстор фотографије и оправдава своју мајсторку титулу. Док стојим између Дрине и Таре, два велика кањона, можете видети и Јадар, разна црногорска

језера, размишљам о томе колико је тај тренутак живљења битно ухватити и колико Јеремија у томе не маши, а то је оно што чини овај наш посао најтежим, али и најспецијалнијим“, поручила је на отварању директорка фотографије Бојана Андрић коју је за ову улогу квалификовала чињеница да је управо Јеремији постала филмски сниматељ, али и зато што је дете ваљевске чаршије, рођена Тешњарка.

„Те две велике љубави када се споје, ето мене овде испред вас. С обзиром да су ово Тешњарске вечери волела бих да вас на неки начин позовем да подигнете дроне своје савести и мало размислите о томе како би Тешњар изгледао када бисмо се данас попели горе и снимили одго и волела бих да завршим са поруком да треба да водимо рачуна о нашем Тешњару!“, поручила је на отварању Бојана Андрић.

Мирослав Јеремић се фотографијом бави још од гимназијских дана у Фото клубу Ваљево и Друштву истраживача, студирао је филмску камеру на ФДУ у Београду и радио у ТВ Београд — Студио Ваљево као сниматељ. Годи-нама уназад едукује младе фотографе и филмске сниматеље, имао је 16 самосталних изложби у земљи и иностранству, освајао бројне награде, а у Фото савезу Србије има звање мајстора фотографије и као прави мајстор препушта својим делима да говоре за себе.

„Данас је дрон атракција, сви подигну дрон, гледају околу шта ће и сниме нешто, важно је да је из ваздуха. Свака ова фотографија је снимљена тако што сам тачно знао где ћу да дођем, где ћу да подигнем дрон и шта ћу да снимим. Ако тога нема, онда су то насумичне фотографије. Свака од ових фотографија има своју причу, од два кањона Таре и Дрине која је најдубља у Европи, до Вртача у Кошљама. Није само подићи дрон и снимити неку фотографију, важно је да још неко из те фотографије нешто види или научи“, открио је Јеремија коме су и велика љубав према географији и ботаници управо омогућила праву припрему за рад са дроном, а богато фотографско искуство је на овај начин надоградио и проширио своје видике и сазнања.

Б. М.

ТРАДИЦИОНАЛНА ИЗЛОЖБА ФОТО КЛУБА

Годишња изложба Фото клуба Ваљево увелико је традиционални програм на Тешњарским вечерима. Ове године на изложби су представљене 52 фотографије 26 аутора, можда и највише до сада, а као и увек, на овај начин Фото клуб Ваљево је суграђанима дао ретроспективу свега онога што је обележило протеклу годину.

„У протеклих годину дана постали смо богатији за три члана са уметничким звањем у Фото савезу Србије (ФСС) — Ваљевац Бранислав Бркић, председник ФСС, још један Ваљевац Зоран Павловић и Влада Милинковић из Београда, кандидат мајстора фотографије. То значи да сад у клубу имамо седам чланова са уметничким звањем у ФСС. Не знам да ли има неки клуб у Србији, чак ни београдски као највећи, да има толико чланова са уметничким звањем у ФСС. Надам се да ћемо од сада па на даље имати одличан тим и решити многе проблеме који нас чекају, јер већ од краја године морамо да се иселимо, да нађемо нови простор, али снаћи чемо се, кад год нам је било најтеже постизали смо још боље резултате“, рекао је Јовановић и подсетио на све успехе које су имали у протеклих годину дана.

Фото клуб Ваљево је током протекле године освојио бројне награде, на првом месту Куп клубова Србије у новембру, на ком су добили златну медаљу за једну и похвалу за другу колекцију, али и три награде за

појединачне ауторе, и тако освојили највише признања на том купу. Члан клуба мајстор фотографије Милан Марковић ове године се нашао међу десет најбољих фотографа у земљи, а Фото клуб Ваљево, у конкуренцији преко 30 клубова у земљи, освојио је шесто место. Одржана је омладинска изложба фотографија и такмичење у ФСС, где су омладинци из Ваљева освојили једну медаљу, а доста фотографија је приказано на групној изложби.

Поред фотографија 26 аутора, клуб је овом изложбом одао и почаст недавно преминулом члану, Предрагу Рашевићу Врапцу.

Б. М.

САДРЖАЈНЕ РАДИОНИЦЕ

„Распустимо распуст” назив је последње летње радионице у матичној библиотеци Љубомир Ненадовић која је обележила овогодишње Тешњарске вечери. Овим догађајем заокружен је низ сусрета средом и четвртком започет у јулу, а све са циљем анимирања деце која одмор проводе у Ваљеву.

Према речима Слађане Ликнић забавом и дружењем окончали су још једну успешну сезону у којој су угостили заинтересоване малишане.

– Приметили смо на последњим радионицама да децу привлаче друштвене игре, јер се на тај начин повезују са вршњацима. Неће изостати цртање и бојење као неке од омиљених активности, а припремили смо и занимљиве наслове односно

књиге прикладне за њихов узраст. За крај дружења очекује их и мали коктел – рекла је библиотекарка.

Интересовање основаца из нашег града годинама уназад све је веће, а културну установу у овом периоду године посећују предшколци, али и старији основци жељни нових знања и забаве.

– Сигурно је потребно прилагођавање у односу на радионице од пре десет или 15 година. Деца желе да буду активнија, разговарају са нама о бројним темама, а неопходно је пружити им могућност да се креативно изразе. Задовољство је што смо овог лета угостили све узрасте, па је било потребно старијима омогућити да сусрети буду интересантни, а млађима не толико тешки – завршила је Ликнић.

Након Тешњарских вечери у библиотеци ће бити организован нови „Завичајни књижевни агапе” у оквиру којег поред књижевних вечери посетиоце очекује отварање традиционалне изложбе документарних фотографија откупљених за 2024. годину.

С. Г.

УЧЕЊЕ КРОЗ ИГРУ

Циклус радионица „Пронађи слику” започет у Модерној галерији 2022. године настављен је и на овогодишњим Тешњарским вечерима. На овај малишанима се, поред уобичајених догађаја, односно школских обавеза, пружа могућност да ликовну уметност упознају и на другачији начин. Досадашње искуство показало је и да су најмлађи гости ове културне установе итекако заинтересовани да у покрету истражују све оно што пружа Модерна галерија.

– Приметили смо да деца на овај начин генерално боље разумеју уметност и слике које их окружују. Када у галерију или било коју другу установу дођу са родите-

љима, учитељима и наставницима само погледом испрате поставку и тешко запампте значајне информације. Дајемо им картице на основу којих је потребно да пронађу детаље на сликама, вежбамо концентрацију, опажање и све што је потребно за полазнике узраста од три до 13 година. Млађима су на располагању репродукције целих слика, а састављањем плаката примећују се и различитости у уметничким делима представљеним у галерији у протеклих деценију и по – каже директорка Марија Ђурић.

У склопу манифестације организовано је и стручно вођење кроз изложбу „Интерегнум” Наода Зорића. Историчар уметности Наташа Кристић и кустос историчар Јелена Матић приближили су идеју и уопште концепт по којем је организована изложба пруживши могућност да се формира етички суд код самих посматрача. С. Г.

РЕЛИГИЈА ИЗ ДРУГОГ УГЛА

Религија као један од најзначајнијих стубова људске цивилизације била је у центру пажње овогодишњих Тешњарских вечери, захваљујући низу едукативних предавања професора Драгана Недељковића. Овогодишњи циклус предавања обухватио је религију у најширем смислу – од основних појмова, преко верских подела, до значаја сакралних објеката и улоге религијских звања у различитим традицијама.

У пријатној атмосфери ресторана „Фунги”, професор Недељковић је публици на приступачан и надахнут

ИСТРАЖИВАЧИ ПРЕДСТАВИЛИ СВОЈЕ АКТИВНОСТИ

Праву атракцију за посетиоце летећег фестивала Уприличили су чланови Спелеолошке групе Друштва истраживача „Владимир Мандић Манда” на платоу испред Центра за културу. Ваљевци су имали прилику да виде спелеолошки систем и начин на који спелозози функционишу на ужету, како се крећу и спуштају, начин на који користе своју опрему за истраживање, а многи од њих су се у томе и опробали, нарочито они млађи.

Вођа Спелеолошке групе Друштва истраживача Тодор Гајић, који се спелеологијом бави три године каже да је сваке године велика навала младих да испробају њихову опрему, да су то махом деца до десет година иако су њихова циљна група старији тинејџери, од 14 година па навише, који би могли да постану и чланови групе.

„На јесен планирамо основни курс спелеологије и сви који су заинтересовани су добродошли. Оно што је добро када говоримо о спелеолошким активностима у нашем граду, је чињеница да Ваљево има одличне терене и огроман потенцијал. Ваљевски округ у катастру има убележено 800 спелеолошких објеката, пећина и јама”, навео је Тодор Гајић.

Том приликом презентован је и часопис друштва који су писали чланови група -Астрономске, Биолошке и Групе за исхрану у природи. Приказана је и изложба „Из угла једног истраживача” праћена обиљем фотографија, дневничких записа једног истраживача који је био на Дурмитору 1969. године, на једној од најмеморабилнијих акција Друштва, као и сегментима са смимања филма

начин приближио комплексне теме, почев од историјског и савременог значаја верских подела – од јудаизма, православља и римокатолицизма, до будизма и других светских религија. Посебна пажња посвећена је храмовима, капелама, манастирима и другим верским објектима, као носиоцима духовног и културног идентитета у различитим религијским традицијама.

Једно од предавања било је посвећено и темама небеских сила – Богу и светитељима, као и религијским титулама и звањима која постоје унутар различитих верских заједница.

– Циљ ми је био да на један разумљив начин приближим појмове из области религије онима који су заинтересовани, али можда немају времена да се детаљније баве овом темом. И сам сам, истражујући, наилазио на бројне појмове који су ми били непознати – истакао је професор Недељковић.

Као илустративан пример навео је постојање римокатоличког монашког реда у Бањалуци – траписта, по којима је и чувени сир добио име. Многи производи – сиреви, пића и друга роба – добијали су називе по манастирима или сакралним објектима у којима су настали. Имена и презимена попут Поповић, Калуђеровић, али и лична имена као што су Теодор („Божји дар”) или Тефил („онај који љуби Бога”) такође носе дубоко религијско значење.

Д. Д.

нивање нових група на основу својих интересовања. Доста их је заинтересовано за Астрономску групу која тренутно не функционише, али је у плану да је реоснујемо, као и за Спелеологију, али ту су услов године, можда и највише за Подмладак”, открива финансијски секретар Друштва Борис Ранковић, а као препоруку младима зашто би требало да постану чланови Друштва, наводи терене и акције где оно научено из књига и са предавања имају прилике и да примене у пракси, у природи.

Б. М.

ЖИВОТ И ДЕЛО ВЕЛИКОГ ДОБРОТВОРА

Колико год да је дуг један филм, у њега не може стати нечији цео живот. Управо ту сложеност и богатство животне приче Симе Андрејевића Игуманова дочарао је документарно-играни филм „Доброчинитељ”, редитеља Бошка Милосављевића. Филм прати живот великог добротвора — од детињства проведеног без родитеља, уз

брижну пажњу старијег брата у Призрену, преко периода у Цариграду, где је постао успешан трговац, до повратка у родни град. Добротворним радом почео је да се бави тек након што се обогатио, слао је прилоге црквама и манастирима у Старој Србији, улагао у школовање младих Срба и подизао школе. Године 1872. основао је богословско-учитељску школу, данашњу Призренску богословију. У Београду, на Теразијама, од 1938. године стоји његова задужбина — Игуманова палата.

Филмску причу о визији и делу Симе Игуманова имала је прилику да види и ваљевска публика, на пројекцији која је уприличена у порти Цркве Покрова Пресвете Богородице. У разговору о филму, редитељ открива шта га је мотивисало да овако једну значајну лич-

ност прикаже баш кроз овај медиј и шта је то што публика најчешће не зна о његовом животу.

— Кроз откривање живота и дела Симе Игуманова, желели смо да прикажемо шта можемо научити из прошлости и како то можемо применити данас. Посебно ме је фасцинирала, али и растужила судбина Срба који су живели у оквиру Отоманске империје, нарочито након оснивања Призренске лиге. Та тешка мука коју су преживели и ремећење етничког баланса — јер су Срби до краја 19. века били већина на Косову — остају непознати многим. У филму смо приказали и богослужбене књиге и драгоцене дарове које је Сима Игуманов поконио док је радио и зарађивао у Русији. Открили смо и мање позната места на Косову и Метохији, ван главних путева, као што су нека у Призрену и Грачаници, а приче људи

с тих простора додале су филму аутентичност — испричао је Бошко Милосављевић.

Сима Андрејевић Игуманов, без директних потомака, тестаментом је завештао своје имање за издржавање Призренске богословије и школовање српске омладине из Старе Србије. Преминуо је 24. фебруара 1882. у Призрену и сахрањен у породичној гробници у манастиру Светог Марка у селу Кориша. Д. Д.

ИКАР ИЗ ПОДГОРИНЕ

Херојски подвиг pilota Миленка Павловића, који је свој живот жртвовао бранећи небо над својим родним крајем пре 26 година, остаје уписан у памћење народа и срца свих који поштују његову храброст. Документарни филм Пилот Миленко — Лет у вечност, приказан у порти Храма Покрова Пресвете Богородице, на посебан начин одаје почаст његовом несаломивом духу и херојству. Идеја да се сниме овај филм, у копродукцији Културно-просветне заједнице и Студија М, настала је како би се од заборавачачувао овај херојски чин нашег pilota. Кроз архивске снимке, аутентична сведочења и приче ближих, филм прати његов животни пут — од детињства у Црнићеву, преко школовања и професионалног раста, до храброг и трагичног задатка извршеног током НАТО агресије 1999. године.

— Допринос Миленка Павловића далеко превазилази оквире послушног и примерног војника. Он је био војник изузетне посвећености одбрани своје земље, али његов подвиг излази из оквира свих овоземаљских закона. Не да би их кршио, већ да покаже да се највеће људске вред-

ности не налазе на папиру или у закону, већ у срцу човека — рекао је Љубиша Милутиновић, аутор филма.

Сценарио за филм потписује Светлана Марковић, продуцент је Веселко Белушевић, а заједно су, како каже аутор овог остварења, желели да створе дело које ће остати као трајна успомена и инспирација за све будуће генерације.

— Филм нам је омогућио да први пут после 26 година емитујемо јединствен снимак тренутка када је погођен МИГ 29, снимљен од стране Миливоја Милинковића — Мићка, који је детаљно испричао како је тај незаборавни тренутак забележио. Осечина и Ваљево чувају успомену на пуковника Миленка Павловића као симбол храбрости и човечности, а његов дух наставља да живи у креативности и памћењу нашег народа, који га зове Икаром из Подгорине — наводи Милутиновић.

Сваког 4. маја, на дан погибје, поред споменика Миленку Павловићу у Ваљеву, у близини фабрике „Крушић”, као и у Осечини и у родном селу Горњем Црнићеву, окупљају се представници институција и грађани како би заједно одали почаст његовој храбрости и жртви, сећајући се хероја чији подвиг никада неће бити заборављен. Д. Д.

ГЛУМА И ПОЕЗИЈА

На платоу Саборног храма Васкрсења Христовог у Ваљеву, на самом ушћу Градца у Колубару, под ведрим небом и у амбијенту који спаја духовност и лепоту летње вечери, публици је приређено посебно позоришно искуство. У оквиру „Тешњарских вечери” глум

мац Петар Божовић извео је монодраму „Рече ми један чоек, ћераћемо се још, кад будем млађи”. Ово је био трећи наступ великана српског глумишта пред Ваљевцима, али први пут на овом месту, што је изведби дало посебну чар.

— Епархија ваљевска на један, усуђујемо се рећи, величанствен начин оставља свој печат на традиционалном фестивалу „Тешњарске вечери”. Одушевљење које

Летње августовско вече над Ваљевом обасјало је порту, испред старог храма Покрова Пресвете Богородице испуњену звуцима који су сједињавали духовно и музичко. Група „Нектарија”, препозната по свом ауторском приступу духовној музици и која већ 12 година неуморно ствара и наступа, приредила је концерт

под називом „Дарови свете Ксеније”, који је публици даровао топлину у души и лепоту у сваком тону.

Њихов репертоар носи поруке наде, вере и љубави, спајајући традиционалне православне теме са савременим музичким аранжманима, а присутни су уживали у стиховима и мелодијама које прате ту јединствену хармонију. Оснивачки двојац, Дајана Петровић и њен супруг, свештеник Никола, заједно са Сашом Стефановићем, Милорадом Јелићем и Бранком Поповићем, показали су како музика може бити продужетак молитве и израз заједничке вере.

су грађани показали монодрамама „Тако је говорио Николај” и „Луча Микрокосма” подстакло нас је да и ове године, уз помоћ хаџи Петра Божовића — сјајног ствараоца, врлог хришћанина и родољуба — донесемо у наш град овог пута пред Саборни храм, нешто што ће несумњиво дотаћи душе свих који су се сабрали пред овом велелепном светињом. Монодрама „Рече ми један чоек, ћераћемо се још, кад будем млађи” је дар Епархије ваљевске и града Ваљева свима који воле поезију Матије Бећковића, а таквих је, знамо сви, много у Ваљеву — рекао је јерј Александар Мандарић.

Инспирисана поемама Матије Бећковића — „Рече ми један чоек”, „Ћераћемо се још” и „Кад будем млађи” — монодрама носи печат самог глумца, који потписује адаптацију и режију. Божовић, као једини извођач, својом харизмом, топлином гласа и непогрешивим осећајем за ритам речи оживљава Бећковићев стих, претварајући га у живу причу испуњену хумором, иронијом и дубоким животним истинама. Божовићев наступ није захтевао никакву сценографију осим њега самог, његовог гласа и поетске моћи речи. Смех публике смењивао се са аплаузима, а свака интерпретација била је прожета снагом емоције и јасном поруком, што је додатно истакло актуелност ових стихова у савременом тренутку.

Овом приликом, у част глумца, приказани су и инсерт из филмова Петра Божовића, као подсећање на његову богату филмску каријеру и признање „Дрво живота”, које му је уручено на фестивалу „Кустендорф” 2022. године. Д. Д.

— Концерт у порти Покровске цркве био је посебан и емотиван за мене. Била сам веома дирнута што сам у публици видела много непознатих лица — није дошла само породица и пријатељи, већ људи који су чули за нас захваљујући Тешњарским вечерима. Важно је што смо део овог летњег фестивала и што нас је град препознао као свој музички састав. Хвала им на томе — истакла је Дајана Петровић, текстописац и вокални солиста у групи.

Током свог постојања, „Нектарија” је израсла из породичног стваралачког простора у препознатљив музички састав са јасном духовном поруком. Први јавни наступи, подршком локалне црквене заједнице, били су почетак њиховог ширења музичког дела. Како су се нови чланови прикључивали, група је развила јединствен звук који уједињује традицију и савременост. Песма „Дарови свете Ксеније” постала је својеврстан заштитни знак „Нектарије”, са спотом снимљеним у порти цркве у Бабиној Луци.

— То су животи обичних, условно речено малих људи, који су носили изузетан крст и својим примером надахњују и нас — такође мале и обичне људе — да изнесемо свој крст. Пред Господом не знамо ко је све светитељ, али желимо да људи кроз наше песме чују о њима и да се, можда, више информишу о животима који су били, који су данас и који ће бити. Ношење крста није лако, ни мени лично, али уз дарове које нам је Господ дао, све делује много лакше и има дубљи смисао — рекла је Дајана Петровић. Д. Д.

МАСКЕНБАЛ ОТВОРИО ТЕШЊАРСКЕ

У сусрет јубилеју, 25 година одржавања, Маскенбал је не само отворио овогодишње, 38. Тешњарске вечери, него и окупио изузетно велики број учесника, близу две стотине малишана из нашег града узраста од једне до седам година. Пре званичне селекције и жирирања на Градском тргу, по старој доброј традицији наши најмлађи суграђани продефиловали су градским улицама, од Центра за културу Улицом Вука Караџића и Карађорђевог на опште одушевљење Ваљеваца који су аплаузом поздравили ову веселу колону. Пчела, биљка месождерка, бундева, лубеница, мафини, пионири, Ципелићи, Калимеро, Глово достављач, разни ликови из анимираних филмова, још једном су доказали да се за ову манифестацију у оквиру Тешњарских вечери озбиљно припремају, како мали учесници тако и њихови родитељи, а доказали су и да из генерације у генерацију идеја и маште нашим Ваљевцима не мањка.

ДЕЦЕНИЈА И ПО СМЕХА

Са жељом да и најмлађе посетиоце укључе у програм традиционалне манифестације запослени у Центру за културу су 2011. године заједно са Милком Ерић Васиљевић, тадашњим чланом Градског већа, замислили „Трке беба“, као необичан догађај који ће забавити све присутне. Врло брзо било је јасно да ће подршка, али и тактика родитеља и фамилије како да се буде најбржи постати незаобилазан део Тешњарских вечери.

У потрази за адекватним простором догађаји су организовани на више локација, од Трга Десанке Максимовић, Стоп шопа, Хале спортова и парка на Пећини, где се последњих година окупљају актери, али и остали заинтересовани да испрате овај догађај. Захваљујући бројним спонзорима који до данас несебично помажу организацију трке победници се кући враћају са вредним наградама и медаљама, а не изостаје ни подршка Центра за вантелесну оплодњу Здравственог центра Ваљево.

Старт је резервисан за три категорије, Пузаћи су старости до 11 месеци, нешто старији Гузаћи имају до годину и по, док су Тркаћи узраста од 18 до 24 месеца. Због огромног интересовања последњих година најпре су на програму квалификационе трке, да би у финалној уследила борба за златну, сребрну и бронзану медаљу. За претходних 15 година укупно 142 бебе нашле су се на победничком постољу.

Одлуком жирија за нај нај маску овогодишњег маскенбала проглашена је „Биљка месождерка“ коју је носио Новак Јанковић, док је најоригиналнију маску понео Јаков Матић (Људи шеширџија). Прво место у категорији беба (2025. годиште) освојио је Матија Обрадовић (пчела), друго Лука Косанчић (бундева), а треће Лазар Тодорчевић (господин). У категорији 2023/24. годиште – прво место освојила је Хелена Стаменић (лубеница), друго Ђурђина Матић (Круела), треће Уна Пантвић (Титова пионирка). Нешто старији учесници 2021/22. годиште имали су следећи пласман – прва награда Јулија Ђорђевић (мафин), друга Вук Пејић (светионик), а трећа Василије Драгојевић (пчелар). Прво место у категорији 2019/20. годиште освојио је Јанко Матић (калимеро), друго Марина Јазаревић (бисер), треће Јелена Мирковић (летећи балон), док је у категорији Школараца, деце 2018. годишта, прво место освојио Вукашин Матић (Ципелићи), друго Алексеј Шаргић (Црнац), треће Каја Матић (вуница). У категорији Групна маска – прву награду добила је Екипа за прву помоћ, другу Брацо и сека, а трећу маска „Људи научник и експеримент“. У свакој категорији за сва три места организатори су обезбедили симболичне награде, као и за нај нај и најоригиналнију маску.

„Наш први и основни критеријум на који упућујемо жири је да маска мора бити ручно рађена, да се мора видети машта и креативност и да је то једини оријентир по коме треба да се воде када рангирају маске“, указала је Невена Гајић из Предшколске установе.

Б. М.

Да се идеја показала као прави потез говори и број пријављених који се уводних година кретао око 100, док последњих прелази и цифру од 150. Надметања присутнима углавном поправе расположење, мада сваке године не изостају такмичарски мотивисани родитељи, жељни да потенцијални успех овековече и на друштвеним мрежама.

Ове године на трци је учествовало 136 такмичара, од чега у категорији Пузаћи чак 69. Најбржи међу њима био је Вук Вулетич. Што се тиче Гузаћа испред осталих нашао се Лука Крунић, док је Алексеј Павловић победник у категорији најстаријих Тркаћа.

С. Г.

УЧИМО О ВАЉЕВУ

Логопедски центар „Фонема“ из Ваљева организовао је у старом делу града – Тешњару едукативно-креативне радионице за децу узраста од три до девет година. На занимљив и прилагођен начин, најмлађи су имали прилику да сазнају основне чињенице о култури и знаменитостима града у којем одрастају.

– Деци у овом узрасту појмове о граду и његовој историји трудимо се да приближимо кроз бојанке са грбом Ваљева, разговоре о Десанки Максимовић и Живојину Мишићу. Тако на едукативан и занимљив начин могу да сазнају занимљивости о знаменитостима града. Важно је

да стекну, да кажем, неки темељ културе, како би касније током школовања могли да га надограде – истиче Марина Миловановић, логопед.

Главни циљ радионица је да родитељи добију приступ свим потребним информацијама о развоју говора и целокупном психомоторном развоју деце. Стручњаци напо-

мињу да је у овом узрасту важно да говор буде потпуно развијен и разумљив околини, те да сви гласови матерњег језика буду формиран.

Организатори подсећају да се овакве радионице и предавања реализују како би се подигла свест о значају ране интервенције, јер подаци показују да чак 65 одсто деце има неки језички проблем. Према речима Марине Миловановић, благовремен рад са децом може значајно унапредити развој говора и спречити касније тешкоће. Д. Д.

ЗАБАВА У ВОДИ

У организацији Установе за физичку културу Валис спортско – рекреативни центар Петница и ове године угостио је младе спортисте жељне забаве и надметања у води у

сада већ традиционалном програму у склопу Тешњарских вечери. Популарне „Игре без граница“ окупиле су четири састава по пет чланова локалних спортских клубова, а смех и добро расположење били су испред такмичарског карактера и жеље да се буде најбољи.

Мешовите екипе такмичиле су се у четири игре, најпре су у центру пажење биле трке на даскама, након тога уследиле су такозване „крофне

и глисте“, трећа игра носила је назив „закопано благо“, док је коначан пласман био познат након „пецања лоптица“. Љубитељи водених спортова и генерално забаве показали су солидно умеће у свим дисциплинама, а сигурно је да ће им учешће на овом догађају бити лепа успомена.

За крај, прво место припало је рвачком клубу Младост, иза њих нашао се екипа женског одбојкаш-

ког клуба Ваљево, трећу позицију заузеле су рукометашице Металца, а четврту ватерполо клуб Валис.

С. Г.

ROYAL PET HAPPENNING

Седамдест власника љубимаца Содазвало се ове године на Royal pet happening, догађај који се 14. годину заредом организује у оквиру Тешњарских вечери и који подразумева избор најлепше куце или маце Ваљево. Прво место ове године освојила је власница Анастасија Перић, друго Нет Хевизи (дошли из Бечеја на Pet happening у Ваљево), а треће Петра Лељеза и све оне добиле су ваучере у вредности од десет хиљада динара које могу да потроше у локалним пет шоповима или ветеринарским амбулантама за куповину хране или препарата против бува и крпеља.

Али, ту се прича не завршава. Други део такмичења се одвија на Фејсбук страници Royal Canin Србија и ако нечији љубимац није награђен на оваквом ивенту, постоји друга шанса да се освоје исте награде. Три куце или маце са највише лајкова добијају ваучере у истој вредности са истом сврхом, а онда на нивоу целе

Србије у децембру, сви победници било да су бирани на лицу места или путем ФБ странице учествују у так-

мичењу на коме се бира најлепши љубимац Србије и он добија годину дана бесплатне исхране Royal Canin храном и годину дана бесплатних третмана против бува и крпеља.

„Ево већ 14 година смо ту и драго нам је да нас се организатори Тешњарских вечери сваке године сете и позову и што нас доживљавају као

сталне партнере на овом фестивалу. Трудимо се да сваки пут подигнемо ниво организације ових ивената. Ово је пре свега такмичење које је намењено одговорним власницима паса и мачака, тако да могу учествовати и

мешанци и расне куце и маце. Имамо све већи одзив власника мачака, ове године их се у Ваљево пријавило осам, а с обзиро да ми иначе имамо догађај 'Мачкарада' надамо се да би већ следеће године то могли да организујемо у Ваљево", најавила је Лела Минић, бренд менаџер за Royal Canin Srbija. Б. М.

ТРЕЋУ ГОДИНУ НА ТЕШЊАРСКИМ

Трећу годину заредом, Црвени крст Ваљево у сарадњи са Институтом за трансфузију крви Србије организовао је ванредну акцију добровољног давања крви у оквиру Тешњарских вечери. Том приликом прикупљено је 27 јединица крви, што је мање у односу на претходне две године, када је у просеку око 40 наших суграђана учествовало у овој акцији, али како каже Марија Тодорић, стручни сарадник Црвеног крста Ваљево, и то је одличан

одзив с обзиром да су у летњим месецима честе несташнице крви и да су резерве крви на минимуму.

„Ми смо током седам дана у августу направили чак четири ванредне акције давања крви како би тај просек побољшали. Прва у низу тих акција била је на Илиндан у

Новом насељу организована у сарадњи са Епархијом ваљевском када је прикупљено 46 јединица, затим смо имали нашу редовну у просторијама Црвеног крста (48 јединица), сада је трансфузиомобил у нашем граду у оквиру Тешњарских вечери, а у суботу имамо акцију на Дивчибарама јер је слава Цркве Светог Пантелејмона па се очекује већи број људи", навела је Марија Тодорић уз напомену да је Трансфузиомобил својеврсна атракција за грађане и ретки су они који само прођу, а да не застану и виде о чему се ради.

„Имали смо и даваоце који нису из Ваљева, већ су дошли туристички да кампују на Градцу, па су свратили и дали по први пут крв. Најпре се распитају, а када виде да није ништа страшно и да све траје око 15 минута, одлуче се да дају крв. Цела екипа Института за трансфузију крви је све време ту, пре давања проверава се кисеоник у крви односно хемоглобин, што показује да ли је човек одморан, спреман и да ли може да поднесе давање крви, а онда следи лекарски преглед, па мерење притиска, слушање срца, потенцијални даваоци се питају за интервенције, операције, прехладе, да ли је на некој терапији и слично, а ако испуњава услове може дати крв", објаснила је процедуру Марија Тодорић.

Од почетка године Црвени крст Ваљево је организовао 44 акције давања крви на којима је прикупљено 1.798 јединица. Како Марија Тодорић наводи, план је да пређу три хиљаде јединица што је изводљиво јер су за ову годину планиране 74 акције, тако рећи су на пола пута. Б. М.

ЧУВАР ПРОШЛОСТИ

Међуопштински историјски архив Ваљево представио је 59. број свог историјског годишњака „Гласник“. Ово најновије издање једног од најстаријих локалних часописа у Србији, који непрекидно излази од 1966. године, доноси радове посвећене важним личностима, догађајима и темама из прошлости ваљевског краја, али и ширу историографску грађу од националног значаја.

О издању је говорио уредник „Гласника“ др Милић Милићевић, истичући да је овогодишњи број обимнији од претходних, захваљујући сарадњи како са дугогодишњим, тако и са новим ауторима. Он је поновио и апел суграђанима да Архиву доставе своја забележена сећања у било којој форми, нагласивши да такви прилози чине непроцењив део локалне историје.

Концепција и овогодишњег издања остала је препознатљива: главни историографски чланци, тематски прилози, рубрике „Из рада архива“, „Сећања“ и „Грађа“, и на крају прикази појединих књига. У протеклих годину дана Историјски архив је објавио и три монографије, чиме је издавачка делатност институције додатно обогаћена.

У овом броју издвајају се радови посвећени медицини у средњем веку, учешћу мештана села Пецке у Првом српском устанку, затим делови дневника хрват-

ског лекара Јарослава Јанде који је радио у Ваљево у време епидемије тифуса, као и текст Бориса Грегочевића о одржавању и чишћењу градских паркова. Посебну вредност чине прилози у рубрици „Сећања“, у којој су забележене приче грађана о локалној прошлости.

На крају, у часопису се налазе и два приказа чиме је, по речима уредника, заокружена целина једног броја на који Ваљевци могу бити поносни, а који заслужује пажњу не само локалне, већ и шире јавности. Д. Д.

ИНЖЕЊЕР ЗА МИКСЕТОМ

„Наша енергија нема границе“ главни је мото „Сакс енгрув“ састава који је обележио последње вече фестивала на платоу испред Центра за културу. За јединствен и необичан музички перформанс заслужан је оснивач Игор Јевтић, дипломирани машински инжењер који од треће године живота живи у Крагујевцу.

У срцу Шумадије познатији као ди – цеј Муки, већ дуже време незаобилазан је део квалитетних ноћних провода онима који преферирају хаус, р'н'б и остале музичке правце. Интересантно је да је 2003. године био члан хип хоп групе, али је популарност за миксетама најпре на студентским журкама била пресудна да се крене у овом смеру.

– Млађа публика имаће прилику да чује добро познате светске хитове који су се појавили последњих неколико година. Заједно са колегом Александром Томашевићем, који је професор саксофона, већ дуги низ година наступамо на оваквим догађајима, али радимо и свадбе и остале свечаности. Музиком се бавим већ две деценије, а након самосталних наступа жеља је била да публици пружим нешто другачије. Најпре су то уз ди – цеја редом биле труба и виолина, да бисмо на крају схватили да је саксофон најбоље решење.

У прилог томе говори и чињеница да су брзо постали синоним за све журке, од фестивалских до корпоративних, а до данас бележе више од 3.500 наступа. Заинтересовани су имали прилику да их чују и у најпознатијим дворанама у Србији и окружењу.

– Поред наше земље имамо богато искуство рада у иностранству односно државама попут Немачке, Аустрије и Швајцарске. Нисам толико упознат са вашим фестивалом, иако породично често посећујем природне лепоте ваљевског краја и мишљења сам да је град препрег за живот. Ово ће бити ново искуство за колегу и мене и надам се да ће и млади, жељни алтернативе, имати прилику да уживају – поручио је Јевтић. С. Г.

ФИЛМСКА ЧАРОЛИЈА

Биоскопски живот у граду на Колубари започео је августом 1910. године у пивници „Србија”, где је Тиосав Благојевић отворио један од првих сталних биоскопа на Балкану. У тој импровизованој сали, уз титл и клавиру пратњу, Ваљевци су први пут искусили чаролију покретних слика. Сада, више од једног века касније, та историја добија своју прву целовиту хронику.

Монографија „Биоскопи Ваљева – Хроника биоскопског живота у Ваљеву и околини (од 1948. до 1970. године)”, коју потписује историчар Дејан В. Поповић, у издању Међуопштинског историјског архива Ваљево, доноси документован и живописан преглед епохе у којој су биоскопи били не само културна, већ и друштвена жаришта.

Првобитна идеја аутора била је да напише чланак о биоскопском животу шездесетих и седамдесетих, али како су нове информације непрестано искривале, истраживање је проширено на период од 1948. до 1970. године. Овом монографијом, како наводи сам аутор, покушао је да осветли једно време када су филм и филмска

ПРВА ПРОЈЕКЦИЈА НА ДИВЧИБАРАМА

Прве филмске пројекције на Дивчибарама нису новина – филмови су тамо приказивани већ почетком шездесетих година. У згради Туристичког дома, обновљеној 1952. године, у сали Планинарског дома пројекције су се изводиле уз стојни агрегат.

уметност имали огромну културно-просветну улогу у друштву, времену када су филм и музика мењали свест читавих генерација.

– Овај период представља златно време филма, када су биоскопи, понајвише за омладину били храмови седме уметности. Биоскопи су били чаробна места. Уз играчке, корзо, Дом омладине и кафане, били су средиште дружења младих. То је било време филмова као што су „Велики диктатор” и „За шаку долара”. Импресионирао ме је колико је систем дистрибуције био развијен. „Ваљево филм” је имао амбицију да донесе квалитетан репертоар, бољи него у неким већим центрима. Дом ЈНА имао је чак и своју независну дистрибуцију. Посебну вредност чине сведочења старих

кинооператера и електричара – људи који су живот провели у тами кино-соба, док су други грицкали семенке – казао је аутор на промоцији монографије.

На промоцији је говорио и редитељ Петар Станојловић, који је истакао значај очувања културне баштине кроз овакве публикације и подсетио на важност биоскопа као места сусрета и духовног развоја.

Иако је биоскоп у Ваљеву постојао још пре Првог светског рата, прави успон биоскопског живота десио се

ПРОШЛОСТ НА ПЛАКАТИМА

Уз промоцију монографије приређена је и изложба оригиналних филмских плаката из 40-их, 50-их и 60-их година, као и пратеће архивске грађе. Документи осветљавају историју ваљевских биоскопа – административну меру из 1969. године о преласку биоскопа „Централ” под Дом културе, записе из 1952. о надлежности предузећа „Слога”, податке о бифеу изнад биоскопа „Раднички” у хотелу „Секулић”, као и документацију о Планинарском дому на Дивчибарама. Плакати сведоче о репертоару, визуелној култури и дизајну једног времена.

након Другог светског рата. Прва фаза периода обухвата 1948–1959, док је друга, од 1960. до 1970, донела нагли успон са повећањем броја биоскопских сала и публике. У периоду од 1948. до 1970. у Ваљеву су радила од два до четири стална биоскопа.

– Занимљив је био утицај руског филма на репертоар у послератном периоду. Како сам у раду кренуо од 1948. године, било је очигледно колико су руски масмедији утицали на културну политику тадашње социјалистичке државе. До резолуције Информбироа 1949. године, чак 70 одсто филмова приказиваних у биоскопима били су совјетски. Од америчких је, у том периоду, једини који се издавао „Велики диктатор” Чарлија Чаплина. Тек касније почињу да пристижу и филмови из других земаља – Русије, САД, Француске, Енглеске, Чешке... – навео је Поповић.

Златно доба биоскопа достигло је врхунац почетком осме деценије, да би затим уследиле финансијске и техничке потешкоће, као и растућа конкуренција телевизије, што је довело до опадања броја биоскопа. Од укупно четири стална биоскопа у граду, данас је активан само „Биоскоп 85”, који ради од 2017. године. Д. Д.

ДЕЧЈЕ ПРЕДСТАВЕ КАО БРЕНД ФЕСТИВАЛА

Близу две деценије дечје представе су саставни део најстаријег летњег фестивала и како оцењује глумица и уредница програма у Центру за културу Ангелина Лукић, прави су бренд Тешњарских вечери! Некада су се представе гледале на сцени испред некадашњег Дома омладине, затим у дворишту Дома војске, некад и у холу или на великој сцени Центра за културу ако су временске прилике на то условљавале, а ове године због радова у дворишту Дома војске пресељене су на велику сцену, која је у овом тренутку и најусловнија, указала је Ангелина Лукић, са жељом да се за наредне

године пронађе неко решење на отвореном с обзиром да је у питању летњи фестивал.

„Дечји позоришни репертоар је својеврсни фестивал у фестивалу и из године у годину све је бољи. У зимском периоду имамо Вери фери фест, током лета у оквиру Тешњарских вечери и то је велика радост за културу овог града. Важно је да едукујемо публику од малена, да знају шта је позориште, култура уопште. Нисам субјективна, знамо да су централни догађаји фестивала музички концерти, догађаји на великој сцени, летњој позорници, али сасвим је сигурно да су следећи најважнији сегмент дечје представе. То је константа, од тога се годинама не одступа”, истакла је Ангелина Лукић.

Као и сваке године, дечје представе су биле заступљене сваког дана, потпуно различитих жанрова – и луткарске, и балетске, и класичне бајке и модерна тумачења класичних бајки, све оно што подразумева прави позоришни репертоар имали смо протеклих дана у Ваљеву.

„Не можемо да доводимо велике представе, сви ансамбли и позоришта су на годишњим одморима, тако да је ово прилика да се промовишу мање трупе које квалитетом уопште не заостају, а о томе сведочи бројна публика.

Изазов је у овом периоду направити репертоар, али постоје трупе које се искључиво баве дечјим представама и мене радује што је тај репертоар шаролик и што све те представе које доводимо иду у корак са временом”, навела је глумица која је из вечери у вече уводила публику у чаробни свет представе. Б. М.

ЧАРОЛИЈЕ „ПИНОКИЈА”

Деценија је прошла како креативна радионица „Пинокио” Удружења Анђели чувари учествују у позоришном животу на Тешњарских вечерима и са том лепом праксом наставили су и ове године.

Кренули су са луткарском представом „Тајну крије штапић чаробни” која је напунила дворште летње позорнице „Пинокио”, а потом је на великој сцени Центра за културу изведена дечја представа „Штрумфови и вила Штрумфила” у којој су играли малишани из вртића и драмске секције „Пинокио”. Сјајна сценографија, костими, музика, заплети, држали су малишане у публици потпуно сконцентрисане на радњу и мале глумце.

„То је наша верзија добро познате приче о Штрумфовима, са поруком да добро побеђује зло, уз подсећање на све оне традиционалне вредности упаковане у модерну верзију блиску данашњим генерацијама. Ово је четврта представа коју радимо на плеј бек, деца су снимљена у студију, али све своје радње обављају, глуме као да тога нема, али сада имамо савршен звук и сви могу лепо да чују. То смо почели да радимо пре три, четири године на једном фестивалу и наишли на сјајне реакције и организатора и публике, а разлог што смо почели тако да радимо представе је у томе да ми је жао да наши мали глумци науче текст, не само свој, већ и од својих другара, да направимо тако сјајну сценографију, дивне костиме, а да због лошег звука публика у томе не ужива и не прати са пуном пажњом. Сада више тај проблем немамо”, открила је Весна Лазић, председница Удружења „Анђели чувари”.

Пинокијевци су организовали и традиционални програм „Покажи свој таленат” за који се и ове године пријавио велики број наших најмлађих суграђана који су показали колико су талентовани за плес, глуму, сликање, гимнастику, али и разне друге вештине. Овогодишњи фестивал затворили су програмом „На 1,2,3 запевајмо сви” у оквиру кога је наступио Дечји хор „Пинокио”.

На репертоару су се нашле песме са њиховог CD-а, али и друге популарне дечје нумере, а како је најавила Весна Лазић, након што је прошле године објављен CD са њиховим ауторским тематским текстовима, оригиналном музиком, аранжманима, у наредних пар месеци би требало да изађе и други, а главне звезде су деца из „Пинокија” и полазници Драмске секције, први и други разред. Б. М.

ИЗБОР НАЈЛЕПШЕГ ДВОРИШТА

Већ је постала традиција да Туристичка организација Ваљево у оквиру Тешњарских вечери организује одабир најлепших дворишта на територији Града Ваљево. Претходних година су имали избор у три категорије - најлепше двориште, најлепши балкон и најлепши излог, док су се ове године одлучили да избор сведу на дворишта, подсетио је директор Туристичке организације Ваљево Даско Достанић.

– Закључили смо да је све већа заинтересованост за конкурс који се тиче дворишта и ове године смо то и потврдили с обзиром да смо имали највећи број кандидата пријављених у тој категорији. Око двадесет дворишта је било у конкуренцији и задовољни смо одзивом с обзиром да је конкурс био расписан само неколико дана пре одржавања фестивала. Наши суграђани су се заиста потрудили, дворишта су прелепа и било је тешко одлучити се за прва три места, тако да смо доделили четири награде. Прва награда једногласно је додељена Јелени Живановић из Карађорђевог улице која је добила ваучер у

вредности од 20 хиљада динара који може искористити у Агро маркету, друга награда припала је Весни Ивановић из Горића која је добила ваучер у вредности 15.000

динара, а треће место су поделиле Слободанка Крстић из Мрчића и Славица Ђурић из Рађевог села које су добиле ваучер у вредности десет хиљада динара – рекао је Достанић.

Б. М.

ПОКРОВИТЕЉ ФЕСТИВАЛА ГРАД ВАЉЕВО

ПРОДУЦЕНТ ФЕСТИВАЛА: Центар за културу Ваљево

САВЕТ ФЕСТИВАЛА: Дарко Достанић, председник Савета, Владимир Благојевић, Марио Бранцато, Младен Ристић, Милош Крстић

УМЕТНИЧКИ ДИРЕКТОР: Веселко Белушевић

ИЗВРШНИ ДИРЕКТОР: Милош Смиљанић

ОРГАНИЗАТОРИ: Центар за културу Ваљево, Матична библиотека „Љубомир Ненадовић“ Ваљево, Народни музеј Ваљево, Интернационални уметнички студио „Радован Трнавац Мића“, Модерна галерија Ваљево, Завод за заштиту споменика културе Ваљево, Туристичка организација Ваљево, Установа за децу предшколског узраста „Милица Ножица“, Међуопштински историјски архив Ваљево, ЦЗНТК „Абрашевић“, УФК „Валис“, Канцеларија за младе Ваљево

РЕДАКЦИЈСКИ ТИМ: Борка Марковић, Слободан Глигорић, Дејан Давидовић; УРЕДНИК ФОТОГРАФИЈЕ: Жељко Бошковић

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК: Јосип Грачанин; РЕАЛИЗАЦИЈА: Центар за културу Ваљево; ШТАМПА: Ваљево – Принт; ТИРАЖ: 500